

Rozdział 1. Wstęp

1.1. Uwagi wprowadzające

Prawo upadłościowe (czy też szerzej: insolwencyjne¹) jest nierozzerwalnie związane z gospodarką wolnorynkową i stąd wynika jego znaczenie dla systemu prawa. Jak słusznie podkreślają niektórzy autorzy², upadłości przedsiębiorców nie można traktować jako zjawiska patologicznego. Upadłość jest bowiem nieodzownym elementem gospodarki kapitalistycznej, bez którego trudno mówić o wolności gospodarczej, której istota polega również na „wolności” do popełniania błędów w ramach gry rynkowej. Tak więc naturalną konsekwencją funkcjonowania rynku musi być m.in. selekcja podmiotów źle zarządzanych i nierentownych (są to tzw. czynniki endogeniczne „pochodzące z wewnętrznej strony firmy”, zwane też czynnikami mikroekonomicznymi³). Zarazem prawo powinno w należyty sposób chronić interesy poszczególnych przedsiębiorców, będących wierzycielami upadłego – wymaga tego bezpieczeństwo obrotu. W związku z powyższym poszczególni ustawodawcy, regulując tę materię, nie powinni dążyć do wyrugowania zjawiska upadłości, lecz do „wpisania” go w ramy systemu prawnego.

W tym celu regulacja ustawowa (dot. upadłości) powinna zmierzać do realizowania swojej podstawowej funkcji, rozumianej jako zoptymalizowanie działań prowadzących do zaspokojenia jak największej liczby wierzycieli upadłego w jak największym stopniu⁴. Ponadto powinna prowadzić do odciążenia

¹ Szczegółowe uzasadnienie w zakresie terminologii (w tym pojęcia „insolwencyjny”) stosowanej w niniejszej rozprawie znajduje się w podrozdz. 1.5.

² Zob. S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 3 i n.; A. Hrycaj, *Syndyk masy upadłości*, Poznań 2006, s. 11. Zob. A.G. Harla, *Prawo upadłościowe i naprawcze*. Zarys wykładu, Warszawa 2011, s. 29–33, w którym opisany jest związek prawa upadłościowego z gospodarką, s. 39.

³ Zob. K. Oblój, *Strategia przedsiębiorstw*, Warszawa 2001, s. 106. Na marginesie należy zaznaczyć, że istotny wpływ na upadłość przedsiębiorstw mają także czynniki makroekonomiczne (egzogeniczne), takie jak np. oddziaływanie polityki finansowej państwa na poziom inflacji w kraju.

⁴ Zob. art. 2 PrUpadNap (obecnie art. 2 ust. 1 PrUpad), który stanowi, że: „Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły być zaspokojone w jak

systemu sądowego przez skupienie windykacji w ramach jednego postępowania, dostosowanego do specyfiki stanu niewypłacalności dłużnika posiadającego wielu wierzycieli⁵. W tym kontekście należy podnieść, że restrukturyzacja upadłych przedsiębiorstw znajduje uzasadnienie tylko wtedy, gdy prowadzi do realizacji powyższej funkcji pierwotnej w większym zakresie niż w przypadku ich likwidacji (a więc jest w stosunku do niej wtórna). Nie może być ona natomiast uznawana za cel sam w sobie – inne założenia siłą rzeczy prowadzą do dysfunkcjonalności postępowań insolwencyjnych w danym kraju⁶.

Na tle regulacji sanacyjnych, implementowanych w coraz większej liczbie krajów, ciekawie jawi się ukazanie przez J. Sgarda⁷ istoty systemów insolwencyjnych przez pryzmat problematyki prawa kontraktów. Autor ten stwierdza, że „wpływ prawa na rozwój gospodarczy jest często rozważany w związku z jego rolą jako »mediatora« pomiędzy działaniami państwa a działaniami prywatnych podmiotów (stron kontraktów)”, przy czym „postępowania upadłościowe stanowią krytyczny przykład takiego oddziaływania, które może być zaobserwowane w szczególności w przypadku kiedy postanowienia umowne

największym stopniu, a jeśli racjonalne względy na to pozwolą – dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane”. Zob. także F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze* z wprowadzeniem, Kraków 2003, s. 31. Warto także zwrócić uwagę, że w pierwotnym projekcie ustawy z 2001 r. nie było tego przepisu – zob. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego, *Uzasadnienie do projektu ustawy – Prawo upadłościowe* z 20.1.2001 r., PL 2001, Nr 1, s. 166, oraz Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego, *Projekt ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze wraz z uzasadnieniem* z 29.8.2002 r., druk sejmowy Nr 809, s. 5–6, gdzie ustawodawca słusznie przyjął, iż „Zaspokojenie wierzycieli jest niewątpliwie podstawowym celem prawa upadłościowego. Z istoty niewypłacalności wynika, że wierzyciele nie mogą być zaspokojeni w całości. Prawo upadłościowe powinno jednak stwarzać sprzyjające warunki, by w postępowaniu upadłościowym wierzyciele byli zaspokojeni w jak najwyższym stopniu”.

⁵ Zob. A.G. Harla, *Syndyk masy upadłości w polskim prawie cywilnym (materialnym i procesowym)*, Warszawa 2007, s. 27–28. Zob. także P. Janda, *Zaspokojenie roszczeń wierzycieli jako cel postępowania upadłościowego*, PiP 2005, z. 10, s. 63–74.

⁶ Zob. uwagi dot. założeń, jakie legły u podstaw prawa przedsiębiorstw w kryzysie we Francji, znajdujące się w podrozdz. 5.5.3.1. Zob. także krytyczną ocenę zmian w zakresie aksjologii ustaw insolwencyjnych w Polsce, jakie zostały wprowadzone dużą reformą z 2015 r. – M. Strus-Wołos, *Prawo restrukturyzacyjne – kilka uwag krytycznych o nowej ustawie*, Pal. 2015, Nr 11/12, s. 25–32.

⁷ Zob. J. Sgard (pracownik naukowy w Centre D'Etudes Prospectives et D'Informations Internationales): *On the market and discipline: Bankruptcy, debt discharge, and renegotiation in England and France (17th-19th century)*, referat wygłoszony podczas ISNIE Annual Conference w czerwcu 2007 r. w Reykjavíku, źródło: isnie.org/assets/files/papers2007/sgard.pdf [dostęp: 17.5.2008 r.]. Także w polskiej literaturze odnotowano, co następuje: „W istocie »załączek« prawa upadłościowego występuje w przepisach prawa zobowiązań, które przyjmują, że z chwilą niewypłacalności dłużnika każdy z jego wierzycieli może żądać spełnienia świadczenia bez względu na zastrzeżony termin” – zob. A.G. Harla, *Prawo upadłościowe*, s. 38.

są nieprzestrzegane, a ryzyko redystrybucyjne maksymalne”⁸. W tym kontekście J. Sgard szuka odpowiedzi na pytanie: „W jakim stopniu dopuszczalne jest renegotjowanie kontraktów po naruszeniu ich postanowień?”⁹. W sytuacji gdy mamy do czynienia z wielością wierzycieli, powstaje bowiem problem, czy *consensus* pomiędzy większością wierzycieli i dłużnikiem odnośnie do restrukturyzacji zadłużenia może nie brać pod uwagę stanowiska pozostałych wierzycieli, którzy są np. zwolennikami egzekucji przez likwidację i podział masy upadłości. W rozwoju historycznym systemów insolwencyjnych przyjęto rozwiązanie będące swoistym połączeniem leseferystycznej zasady swobody umów oraz władztwa państwowego (*imperium*) – w ramach postępowania insolwencyjnego większość wierzycieli może przegłosować mniejszościowych „dysydentów”, a wynik tego głosowania zatwierdza sąd (przejaw *imperium*). Ze względów prakseologicznych¹⁰ takie rozwiązanie zdaje się być optymalne.

Przed przejściem do określenia celu i zakresu rozprawy należy jeszcze w ramach niniejszego podrozdziału poczynić wstępne uwagi terminologiczne¹¹ i historyczne, tak aby dalszy wywód zawarty w podrozdz. 1.2. był wystarczająco przejrzysty.

Na potrzeby niniejszej pracy wprowadzono siatkę pojęciowo-terminologiczną, której jednym z podstawowych pojęć jest „zarządca insolwencyjny”, tj. każdy podmiot, który w ramach „postępowania insolwencyjnego”¹² sprawuje zarząd nad „masą insolwencyjną” (tj. masą upadłościową, układową albo

⁸ Tł. własne Autora – zob. oryginalny tekst *ibidem*, s. 2: „The impact of law on economic development is often considered to run through its role as a mediator between state actions and private contracting agents”; „(...) we consider bankruptcy proceedings as a critical example of such interaction, that is observed specifically when contracts are broken and redistributive risks maximal”.

⁹ Tł. własne Autora – zob. oryginalny tekst *ibidem*, s. 2: „(...) however is on the extent to which contracts could be renegotiated after default”. Chodzi tutaj oczywiście o sytuację rozpatrywaną w kontekście naruszenia bardzo wielu kontraktów przez niewypłacalnego dłużnika, co prowadzi do upadłości.

¹⁰ Zob. T. Kotarbiński, *Traktat o dobrej robocie*, Łódź 1955, która to książka w całości poświęcona jest nauce prakseologii rozumianej jako ogólna teoria sprawnego działania.

¹¹ Szczegółowe uwagi w tym zakresie zostały bowiem poczynione dopiero w podrozdz. 1.5.

¹² Szczegółowe wyjaśnienie tego pojęcia znajduje się w podrozdz. 2.1.

sanacyjną). Tym samym w pojęciu „zarządcy insolwencyjnego” *de lege lata* mieszczą się:

- 1) na gruncie prawa upadłościowego: syndyk (art. 156 i n. PrUpad), zastępca syndyka (art. 159 PrUpad), zarządca przymusowy (art. 40 PrUpad) i syndyk tymczasowy (art. 170 PrUpad i 172 PrUpad);
- 2) na gruncie prawa restrukturyzacyjnego (łącznie określani jako „zarządcy restrukturyzacyjni”):
 - a) „zarządca sanacyjny” (termin doktrynalny¹³), występujący we „właściwym”¹⁴ postępowaniu sanacyjnym (będący głównym przedmiotem analizy w niniejszej pracy), oraz
 - b) „zarządca układowy” (termin doktrynalny), występujący we „właściwym” przyspieszonym postępowaniu układowym oraz we „właściwym” postępowaniu układowym¹⁵ (stosuje się do niego odpowiednio przepisy o zarządcy sanacyjnym, który posiada szersze uprawnienia), oraz
 - c) „tymczasowy zarządca” (termin ustawowy), powoływany w postępowaniu restrukturyzacyjnym w trzech sytuacjach: (i) na czas zawieszania zarządcy (art. 30 ust. 4 PrRestr); (ii) na czas powołania nowego zarządcy po odwołaniu poprzedniego (art. 30 ust. 6

¹³ W zakresie podziału na terminy ustawowe i doktrynalne zob. np. A.G. Harla, Koncepcja tertium datur a kwestia podmiotowości masy upadłości, w: K. Szczepanowska-Kozłowska, I. Matysiak, L. Żelechowski (red.), *Opus Auctorem Laudat*. Księga jubileuszowa dedykowana prof. Monice Czajkowskiej-Dąbrowskiej, Warszawa 2019, s. 847–848. Szersza analiza w zakresie konwencji pojęciowo-terminologicznych oraz rozróżnienia terminów ustawowych od doktrynalnych znajduje się w podrozdz. 1.5. Co ciekawe, w uzasadnieniu do projektu ustawy z 2015 r. ustawodawca również posługuje się doktrynalnym pojęciem „zarządcy restrukturyzacyjnego”, jednak odnosi go tylko do zarządcy występującego w postępowaniu sanacyjnym – zob. Motywy Ustawodawcze (2014), s. 9. W ocenie Autora niniejszej rozprawy bardziej właściwe jest jednak posługiwanie się określeniem „zarządca sanacyjny”, bowiem odnosi się ono wprost do nazwy postępowania, w którym zarządca występuje (tj. postępowania sanacyjnego).

¹⁴ Dla celów niniejszej pracy wprowadza się pojęcie „właściwego” postępowania sanacyjnego obejmującego etap tego postępowania, który następuje po otwarciu postępowania sanacyjnego. Dopiero bowiem w postanowieniu o otwarciu postępowania sanacyjnego jest wyznaczany przez sąd zarządca sanacyjny. Zob. art. 51 ust. 1, art. 67 ust. 1 oraz art. 288 ust. 1 PrRestr. Powyższe pojęcie zostało wprowadzone *per analogiam* w odniesieniu do właściwego postępowania upadłościowego stosowanego przez F. Zedlera – zob. F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze* w zarysie, Warszawa 2009, s. 37–39.

¹⁵ Tak jak w przypadku „właściwego” postępowania sanacyjnego, tak również w przypadku postępowania układowych konieczne jest rozróżnienie etapu po otwarciu takich postępowań, bowiem dopiero wówczas może zostać w nich ewentualnie wyznaczony zarządca w miejsce nadzorcy sądowego.

PrRestr) – w obu tych przypadkach odpowiednio stosuje się przepisy o zarządcy sanacyjnym; (iii) w ramach postępowania zabezpieczającego w postępowaniu sanacyjnym (do podmiotu tego odpowiednio stosuje się przepisy o zarządcy sanacyjnym, poza art. 55–59 oraz art. 61 i 62 PrRestr – zob. art. 286 PrRestr).

Natomiast w ujęciu historycznym zarządcami insolwencyjnymi byli także:

- 1) w postępowaniu układowym z 1934 r. (w okresie obowiązywania PrUkł, tj. od dnia 1.1.1935 r. do 30.9.2003 r.) – nadzorca sądowy, który na podstawie art. 34 § 2 PrUkł w określonych przypadkach przejmował zarząd nad majątkiem dłużnika¹⁶, oraz
- 2) w postępowaniu upadłościowym (w okresie obowiązywania PrUpadNap, tj. od 1.10.2003 r. do 31.12.2015 r.) – zarządca powoływany w ramach postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu, w którym odebrano prawo zarządu dłużnikowi (art. 76 ust. 1 i 2 oraz art. 156 PrUpadNap). Taki zarządca dla celów niniejszej rozprawy jest określany mianem „zarządcy upadłościowego”¹⁷ (mając na względzie, że występował on w postępowaniu upadłościowym, a nie w postępowaniu naprawczym)¹⁸.

W rozwoju polskich regulacji insolwencyjnych (tj. dot. niewypłacalności) można zasadniczo wyróżnić trzy okresy.

Pierwszy okres to obowiązywanie rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Prawo upadłościowe (**PrUp**) oraz rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Prawo o postępowaniu układowym (**PrUkł**), uchwalonych

¹⁶ Z instytucji tej wykształcił się późniejszy zarządca, występujący w kolejnych regulacjach insolwencyjnych obowiązujących w Polsce – zob. szczegółowe uwagi zawarte w podrozdz. 3.2. dot. genezy instytucji zarządcy sanacyjnego.

¹⁷ Na potrzeby niniejszej pracy pod tym pojęciem rozumiany jest zarządca powoływany na podstawie przepisów PrUpadNap obowiązującego w latach 2003–2015. Co warte odnotowania, w polskim prawie istniały zbliżone pojęcia ustawowe do terminu „zarządca upadłościowy” w regulacjach dzielnicowych, do czego nawiązano w rozp. z 24.10.1934 r. (Dz.U. Nr 93, poz. 835) – Przepisy wprowadzające prawo upadłościowe, w art. III § 2 tego aktu: „Przez użyte w ustawach wyrażenie »zarządca upadłości« lub »zarządca masy upadłościowej« należy rozumieć syndyka, którym jest mowa w prawie upadłościowym”.

¹⁸ Zob. też uwagi poczynione w podrozdz. 1.5. dot. ogólnych zagadnień terminologicznych. Już w tym miejscu warto zwrócić także uwagę na to, iż w art. 379 pkt 4 PrUpadNap ustawodawca wprowadza także ustawową definicję „zarządcy zagranicznego” (w tym zakresie zob. uwagi w podrozdz. 5.1.).

24.10.1934 r., które to regulacje w okresie PRL nie były praktycznie stosowane i dopiero od początku lat 90. ponownie znalazły zastosowanie po przywróceniu gospodarki wolnorynkowej.

Drugi okres to obowiązywanie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze z 28.2.2003 r. (**PrUpadNap**¹⁹), która zawierała unormowania nieznane dawniej ustawie upadłościowej z 24.10.1934 r., dot. postępowania prowadzonego już po ogłoszeniu upadłości. Istota tego *novum* polegała na istnieniu dwóch alternatywnych „sposobów prowadzenia postępowania” po ogłoszeniu upadłości²⁰, którymi były:

- 1) „postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu”²¹;
- 2) „postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku upadłego dłużnika”²².

W pierwszym przypadku ustawa pierwotnie (tj. do 2.5.2009 r.) przewidywała co do zasady odebranie zarządu upadłemu i przekazanie go zarządcy w ramach postępowania „układowego”²³. Po noweli z 2009 r. odwrócono tę zasadę i domyślnie sąd miał powoływać nadzorcę sądowego (chyba że upadły nie dał rękojmi należytego sprawowania zarządu). Tym samym od maja 2009 r. zarządcę upadłościowego powoływało się w razie ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, gdy odebrano zarząd majątkiem upadłemu. Ponadto zarówno przed 2009 r., jak i później zarządca mógł być także powołany w trak-

¹⁹ W niniejszej rozprawie przyjęto skróty PrUpadNap, PrUpad oraz PrRestr m.in. dlatego, że posługiwał się nimi ustawodawca w swoich Motywach Ustawodawczych (2014), dot. obecnie obowiązującej regulacji. Ponadto stosowanie tych skrótów w całej pracy zwiększa jej przejrzystość oraz ułatwia lekturę, chociaż w niektórych fragmentach ich użycie może zmniejszać walory stylistyczne pracy.

²⁰ Art. 51 ust. 1 pkt 2 PrUpadNap.

²¹ Art. 14 PrUpadNap.

²² Art. 15 PrUpadNap.

²³ Zob. art. 76 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz art. 156 ust. 3 PrUpadNap w brzmieniu sprzed noweli z 2009 r. oraz po ww. zmianie – art. 76 ust. 1 PrUpadNap w brzmieniu przed nowelizacją ustawy z 6.3.2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 53, poz. 434), która weszła w życie 2.5.2009 r. Zob. także uwagi zawarte w komentarzu do ustawy z tamtego okresu: P. Zimmerman, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, Warszawa 2007, s. 104–106, gdzie Autor stwierdza, iż: „Wymóg rękojmi należytego sprawowania zarządu odnosi się musi zarówno do pozytywnej oceny dotychczasowego sprawowania zarządu, postawy upadłego w postępowaniu, jak i wyciągniętych w oparciu o te przesłanki perspektyw na przyszłość. Ogłoszenie upadłości z inicjatywy wyłącznej wierzycieli, przy sprzeciwie lub milczeniu upadłego, oznacza zwykle brak przesłanek do pozostawienia mu zarządu. Spóźnione zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości jako dowód sprawowania zarządu w sposób nienależyty również dyskwalifikuje upadłego do sprawowania zarządu własnego”.

cie postępowania upadłościowego „układowego”, jeżeli upadły choćby nieumyślnie naruszył prawo w zakresie sprawowania zarządu lub sposób sprawowania przez niego zarządu nie dawał gwarancji wykonania układu. Sąd z urzędu uchylał wówczas „zarząd własny” upadłego i ustanawiał zarządcę²⁴. Zarządcę powoływano także, gdy pozostawiono zarząd własny upadłego nad częścią majątku. W sprawach objętych tym zarządem zarządca pełnił czynności zastrzeżone dla nadzorca sądowego.

W drugim przypadku (tj. upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika) powoływany był syndyk²⁵.

Okres trzeci (trwający obecnie) zapoczątkowała ustawa z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (**PrRestr**), która weszła w życie 1.1.2016 r. Regulacja ta wprowadziła istotne modyfikacje w PrUpadNap, m.in. zmieniając nazwę tej ustawy od 1.1.2016 r. na prawo upadłościowe (na potrzeby niniejszej rozprawy dla tego aktu prawnego w okresie od 1.1.2016 r. stosowany będzie skrót **PrUpad**). Głównym założeniem przyświecającym projektodawcom nowego prawa insolwencyjnego (na które składa się PrUpad i PrRestr) było wprowadzenie skutecznych instrumentów pozwalających na przeprowadzenie restrukturyzacji przedsiębiorstwa dłużnika i zapobieżenie jego likwidacji. Według nich skojarzenia upadłości z końcem działalności, bankructwem i brakiem możliwości odzyskania swoich wierzytelności są tak silne, że w wielu przypadkach po ogłoszeniu upadłości wierzyciele nie chcą podejmować żadnych rozmów z dłużnikiem. Z tych względów rozdzielono postępowania restrukturyzacyjne od postępowania upadłościowego, regulując każde z nich w odrębnych ustawach. Autorzy projektu nawiązali tym samym do przedwojennego podziału na prawo o postępowaniu układowym oraz prawo upadłościowe²⁶.

W efekcie wprowadzono cztery postępowania restrukturyzacyjne:

- 1) „postępowanie o zatwierdzenie układu”,
- 2) „przyspieszone postępowanie układowe”,
- 3) „postępowanie układowe”,
- 4) „postępowanie sanacyjne”.

²⁴ Zob. art. 76 ust. 2 PrUpadNap.

²⁵ Zob. art. 51 ust. 1 pkt 6, art. 76 ust. 1, art. 156 ust. 1, 2 i 3 PrUpadNap.

²⁶ Zob. uzasadnienie do projektu ustawy – Prawo restrukturyzacyjne z projektami aktów wykonawczych, druk sejmowy Nr 2824 z 9.10.2014 r., s. 8; źródło: sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.k.xsp?Nr=2824 [dostęp: 10.3.2017 r.]. Tak więc wszelkie cytaty oraz numeracja stron, zawarte w niniejszej rozprawie, pochodzą z ww. uzasadnienia (pliku).

Wspólną cechą tych postępowań jest dokonywana, w ich ramach, restrukturyzacja przedsiębiorstwa dłużnika – w pierwszej kolejności jego zobowiązań, a ponadto, w różnym stopniu, jego majątku, sposobu zarządzania przedsiębiorstwem oraz zatrudnienia. Przewidziane postępowania mają zapewnić możliwość wyboru formy restrukturyzacji dostosowanej do potrzeb konkretnego przedsiębiorstwa w konkretnej sytuacji finansowej. Do wszystkich postępowań restrukturyzacyjnych zastosowanie mają te same regulacje dot. zakresu wierzytelności objętych układem, propozycji układowych, zawarcia i zatwierdzenia układu i jego skutków, a także zasady zmian i uchylenia układu²⁷.

Pomimo dużego znaczenia instytucji zarządcy²⁸, jak również upływu czasu od wejścia w życie PrUpadNap (1.10.2003 r.) oraz zwiększenia jego roli w ramach PrRestr (od 1.1.2016 r.) w dotychczasowej literaturze przedmiotu ciągle brak jest pogłębionego opracowania wyjaśniającego wszechstronnie jego istotę²⁹, a także podobieństwa i różnice z innymi zbliżonymi instytucjami prawnymi³⁰, zarówno w obrocie krajowym, jak i za granicą³¹. Nie zostały także dotychczas poddane szczegółowej analizie prawnoporównawczej instytucje występujące w zagranicznych systemach prawnych, a będące odpowiednikami polskich zarządców insolwencyjnych (a w szczególności zarządcy sanacyjnego będącego głównym przedmiotem niniejszej analizy)³².

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ „Zarządcy” rozumianego jako zarządca upadłościowy przed 2016 r. oraz zarządca restrukturyzacyjny (zarządca sanacyjny i zarządcy układowi) po tej dacie.

²⁹ W literaturze pojawiło się tylko kilka publikacji dot. jednak szczegółowych zagadnień związanych z tą instytucją: M. Anisimowicz, M. Kochański, M. Wiktorowicz, Sposób oznaczenia i reprezentacji masy sanacyjnej w postępowaniach sądowych, DR 2017, Nr 9; A. Czornik, P. Jastrzębiec-Sięmiątkowska, Wykonywanie uprawnień; C. Zalewski, Wynagrodzenie nadzorcy, zarządcy, syndyka, DR 2019, Nr 18; P. Ochmann, Odpowiedzialność zarządcy w postępowaniu sanacyjnym wobec zarządzanej spółki kapitałowej, PPH 2019, Nr 12; Ł. Grenda, Dopuszczalność zabezpieczenia roszczeń syndyka masy upadłości i zarządcy w postępowaniu sanacyjnym wynikających z bezskutecznych czynności prawnych, DR 2021, Nr 24.

³⁰ Natomiast instytucje nadzorcy sądowego i syndyka zostały opisane w szeregu prac w polskiej doktrynie prawa (zob. bibliografię do niniejszej rozprawy). Jest to, jak można sądzić, podyktowane m.in. faktem, iż obie te instytucje w zbliżonym kształcie (w przeciwieństwie do zarządcy upadłościowego/sanacyjnego) funkcjonowały w Polsce od czasów regulacji z 1934 r. (syndyk w postępowaniu upadłościowym, a nadzorca sądowy w postępowaniu układowym).

³¹ Zob. szczególne uwagi w rozdz. 4 i 5.

³² Zob. uwagi poczynione w podrozdz. 4.1., odnoszące się do dotychczasowej analizy prawnoporównawczej na gruncie prawa krajowego.

1.2. Cel i zakres rozprawy

Przedstawione wywody w „Uwagach wprowadzających” dają dostateczną podstawę do przyjęcia jako głównego celu badawczego niniejszej rozprawy pogłębionej analizy nowej instytucji, jaką jest zarządca sanacyjny (jako modelowej instytucji w tym zakresie, której przepisy stosuje się odpowiednio do zarządców układowych oraz tymczasowego zarządcy), która ma dać podstawę do udzielenia odpowiedzi na pytanie, na czym polega istota tej instytucji i jaki jest jej charakter. Rozważania te stanowią będą jednocześnie punkt odniesienia dla analizy o charakterze systemowym, dot. ukazania tej instytucji na tle „instytucji pokrewnych”³³ w polskim prawie³⁴, jak również w wybranych obcych systemach prawnych³⁵. Powyższą analizę należy poprzedzić przedstawieniem tego, jakie ogólne cele (funkcje) powinno spełniać prawo insolwencyjne (jest to bowiem konieczne, aby dokonać prawidłowej oceny poszczególnych unormowań).

Tak określony główny cel niniejszej rozprawy wyznacza następujące szczegółowe cele badawcze, którymi są:

- 1) przedstawienie genezy instytucji zarządcy sanacyjnego;
- 2) określenie istoty instytucji zarządcy sanacyjnego (wskazanie swoistych *essentialia institutionis*, tj. cech wyróżniających ją spośród pozostałych tego typu instytucji);
- 3) określenie pozycji zarządcy sanacyjnego na płaszczyźnie prawa cywilnego materialnego („status prawny”) oraz przeprowadzenie analizy jego pozycji na płaszczyźnie prawa cywilnego procesowego („status procesowy”)³⁶;
- 4) analiza porównawcza zarządcy sanacyjnego z instytucjami pokrewnymi w prawie krajowym³⁷ (przy czym analiza została przeprowadzona także

³³ Wyjaśnienie znaczenia pojęcia „instytucja pokrewna”, przyjętego dla celów badawczych niniejszej rozprawy, znajduje się w podrozdz. 4.1.

³⁴ Takich jak m.in. syndyk, zarządca przymusowy czy kurator spadku.

³⁵ Chodzi o te instytucje w obcych porządkach prawnych, które mieszczą się w definicji ustawowej „zarządcy zagranicznego” z art. 379 pkt 4 PrUpadNapr. Do analizy zostały wybrane regulacje Stanów Zjednoczonych Ameryki, Francji i Wielkiej Brytanii, przy czym szczegółowe uzasadnienie takiego doboru krajów zostało przedstawione w podrozdz. 1.4. niniejszej pracy.

³⁶ Status prawny i procesowy zarządcy upadłościowego i zarządcy sanacyjnego są tożsame, jednak istota tych regulacji różni się od siebie (zob. art. 182–184 PrUpadNapr oraz art. 52 PrRestr, jak również art. 280, 297 PrUpadNapr oraz art. 171–172 PrRestr).

³⁷ Odnosnie do definicji „instytucji pokrewnej w prawie krajowym” zob. uwagi zawarte w podrozdz. 4.1.

w ujęciu historycznym w rozdz. 2 przez przedstawienie trzech kolejnych regulacji insolwencyjnych w Polsce z lat 1934, 2003, 2015);

- 5) analiza porównawcza zarządcy sanacyjnego w polskich postępowaniach insolwencyjnych z instytucjami pokrewnymi w wybranych systemach zagranicznych (prawa amerykańskiego, brytyjskiego i francuskiego)³⁸;
- 6) przedstawienie kilku refleksji ogólnych opartych na przeprowadzonych rozważaniach;
- 7) przedstawienie postulatów *de lege ferenda*³⁹.

Przeprowadzona w niniejszej pracy analiza instytucji zarządcy sanacyjnego oraz przedstawiona ocena związanych z nim regulacji stanowi zarazem układ odniesienia dla szukania odpowiedzi na pytania natury ogólnej, dotyczące wpisanania tych instytucji w cały system prawa polskiego, jak również celów, jakie powinny przyświecać każdej regulacji „insolwencyjnej”⁴⁰ jako takiej.

Niniejsza praca została sporządzona wg stanu prawnego na dzień 1.1.2025 r.⁴¹.

³⁸ Odnośnie do definicji „instytucji pokrewnej w prawie zagranicznym” zob. uwagi zawarte w podrozdz. 5.1. W tym miejscu należy także zwrócić uwagę na to, iż wskazane jest prowadzenie szczegółowych badań poświęconych podmiotom, które mogą uzyskać status zarządcy zagranicznego w świetle polskiego prawa – zgodnie bowiem z art. 396 PrUpad (dawniej wprost to zagadnienie regulował uchylony art. 400 PrUpadNapr) podmioty takie po uznaniu zagranicznego postępowania upadłościowego mają prawo zgłosić interwencję uboczną w procesach, w których upadły jest strona, oraz wnosić powództwa o ustalenie nieważności lub o unieważnienie czynności prawnej upadłego, dokonanych sprzecznie z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Natomiast zgodnie z art. 459 ust. 2 PrUpadNapr (obecnie PrUpad) zarządcy zagraniczni korzystają ze swych uprawnień urzędowych na terytorium RP w takim samym zakresie, w jakim przysługują im w państwie, w którym zostali powołani. To sprawia, iż w określonych przypadkach zagraniczna regulacja dot. takich podmiotów może znaleźć bezpośrednie zastosowanie w ramach postępowań prowadzonych na terytorium państwa polskiego, co w świetle procesu globalizacji oraz integracji europejskiej będzie coraz częstszym zjawiskiem.

³⁹ W kontekście formułowania postulatów *de lege ferenda* należy mieć na uwadze uwagi A. Heylmana, który trafnie wskazał, iż: „Szybki i trafny wymiar sprawiedliwości zależy od doskonałości prawa, procedury, organizacji sądów, jako też od umiejętnego i moralnego usposobienia osób do stosowania prawa powołanych” – A. Heylman, Rys historyczny kodeksu handlowego, w: Kodeks handlowy. Przekład z przypiskami, Warszawa 1847, s. VII (cytat za: A.G. Harla, Prawo upadłościowe, s. 38).

⁴⁰ Wyjaśnienie znaczenia pojęcia „insolwencyjny”, przyjętego dla celów badawczych niniejszej rozprawy, znajduje się w podrozdz. 1.5.

⁴¹ W niniejszej pracy nie była omawiana ustawa z 19.6.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19

1.3. Plan pracy

Przedstawiony wyżej cel i zakres rozprawy determinują sposób i kolejność omówienia poszczególnych zagadnień. Stąd też w niniejszej pracy występują następujące rozdziały:

- 1) Rozdział 1 („Wstęp”), w którym zawarte są uwagi wprowadzające do tematu, zdefiniowanie problemu naukowego będącego przedmiotem rozprawy oraz wykazanie zasadności zajęcia się tym problemem.
- 2) Rozdział 2 („Postępowania insolwencyjne – istota i rodzaje”), w którym w zarysie przedstawione są trzy regulacje polskiego prawa insolwencyjnego z lat 1934, 2003 oraz 2015 podług „węzłowych zagadnień”.
- 3) Rozdział 3 („Instytucja zarządcy sanacyjnego”), w którym przeprowadzona jest analiza poszczególnych unormowań dotyczących instytucji zarządcy w regulacjach z 1934, 2003 i 2015 r. (jej genezy, istoty, czynności, statusu prawnego i procesowego, powołania i odwołania z funkcji oraz wynagrodzenia, odpowiedzialności).
- 4) Rozdział 4 („Krajowe instytucje pokrewne w stosunku do zarządcy sanacyjnego”), w którym omówione są instytucje pokrewne w stosunku do zarządcy sanacyjnego, występujące w polskim systemie prawnym (m.in. syndyk, zarządca przymusowy oraz kurator spadku), a także wnioski płynące z analizy porównawczej dokonanej w obrębie powyższych instytucji.

(t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2141), która wprowadziła na okres pandemii do polskiego porządku prawnego nowy tryb uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego, stanowiący modyfikację postępowania o zatwierdzenie układu. Powyższe było podyktowane tym, że była to instytucja przejściowa, która obowiązywała jedynie do 30.11.2021 r. Ponadto ostatecznie od 1.12.2021 r. ustawodawca zmodyfikował dotychczasowe postępowanie o zatwierdzenie układu, implementując w nim większość rozwiązań z wygasającej regulacji dot. postępowania uproszczonego (ustawa z 28.5.2021 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1080). Niezależnie od powyższego nie ma ona znaczenia z punktu widzenia zakresu i celów badawczych niniejszej pracy. Podobnie takiego znaczenia nie ma dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z 20.6.2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dot. restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132, która miała zostać implementowana w krajach unijnych najpóźniej do 17.7.2021 r. (później ten termin przedłużono to 17.7.2022 r.). Na chwilę sporządzenia niniejszej książki stosowna ustawa nie została wciąż implementowana (Polska jest jedynym krajem w UE, który nie przeprowadził implementacji w powyższym zakresie).

- 5) Rozdział 5 („Zagraniczne instytucje pokrewne w stosunku do zarządcy sanacyjnego”), w którym analizie poddane są podmioty zagraniczne pełniące w tamtejszych procedurach insolwencyjnych (USA, Francji i Wielkiej Brytanii) zbliżone funkcje do polskiego zarządcy sanacyjnego. W celu pełnego ukazania tych instytucji konieczne jest przedstawienie w zarysie trzech porządków prawnych, w których występują.
- 6) Rozdział 6 („Uwagi i wnioski końcowe”), w którym znajduje się podsumowanie całości przeprowadzonego wywodu (dla większej przejrzystości podzielony jest na punkty rzymskie odnoszące się do konkretnych zagadnień szczegółowych).

1.4. Uwagi metodologiczne

Wywody zawarte w niniejszej rozprawie mają charakter teoretycznoprawny i są przeprowadzone w ujęciu statycznym, tzn. skupiają się na analizie problematyki podmiotów postępowania, a nie na jego przebiegu⁴². Dla osiągnięcia wyżej wyznaczonych celów badawczych⁴³ zostały w niej zastosowane trzy metody badawcze – metoda językowo-logiczna (określana także m.in. jako „metoda dogmatyczna”)⁴⁴, metoda prawnoporównawcza⁴⁵, jak również me-

⁴² Zob. M. Waligórski, *Proces cywilny. Funkcja i struktura*, Warszawa 1947, s. 32–33, w której to publikacji autor ten zwrócił uwagę, że każde postępowanie można obserwować pod dwojakim kątem – funkcji w systemie prawa i jego struktury. Strukturę z kolei można analizować w ujęciu statycznym, tj. jej elementów składowych (podmioty i przedmiot postępowania), jak również w ujęciu dynamicznym (przebieg postępowania). Autor niniejszej rozprawy nie stosuje konwencji terminologicznej przyjmowanej w tym zakresie przez część literatury, zgodnie z którą badania w ujęciu statycznym dot. tylko metody dogmatycznej, natomiast badania komparatystyczne (porównanie norm prawnych różnych krajów) i historyczne (analiza zmian norm prawnych w czasie) zawsze mają charakter dynamiczny – zob. w tej kwestii D. van Kędzierski, *Metodologia i paradygmat polskich szczegółowych nauk prawnych*, TPP 2018, Nr 3, s. 18, oraz przytoczony tamże T. Barankiewicz, *Współczesne metody badania prawa*, SpR KUL 2010, Nr 1, s. 1–28. Należy bowiem wskazać, że konwencja przedstawiona przez M. Waligórskiego, w ocenie Autora niniejszej rozprawy, lepiej opisuje ww. podział, opierając się na tym, że na statyczność/dynamikę nie wpływa wybrana metoda badawcza, lecz przedmiot badań. W takim ujęciu zarówno badania komparatystyczne, jak i badania historyczne mogą być prowadzone w ujęciu zarówno statycznym (np. analiza instytucji *le syndic* w prawie francuskim), jak i dynamicznym (np. analiza przebiegu postępowania cywilnego w prawie francuskim).

⁴³ Zob. podrozdz. 1.2.

⁴⁴ Metoda ta jest wskazywana jako główna metoda badawcza w naukach prawnych, jednak istnieją bardzo duże rozbieżności, zarówno co do nazwy, jak i istoty tej metody badawczej. Mianowicie w literaturze można odnaleźć bardzo liczne określenia w tym zakresie, tj.: „metoda dogma-

toda historyczna⁴⁶. Przy czym stosując te metody badawcze, Autor niniejszej rozprawy posłużył się następującymi metodami wnioskowania – dedukcyjną oraz indukcyjną⁴⁷.

tyczna”, „metoda językowo-logiczna”, „metoda logiczno-językowa”, „metoda formalno-dogmatyczna”, „metoda dogmatyczno-egzegetyczna”, „metoda hermeneutyczna”, „metoda egzegezy”, „metoda prawno-analityczna”, „metoda dogmatyczno-analityczna”, „metoda dogmatyczno-indukcyjna”. Co więcej, część przedstawicieli nauki stoi na stanowisku, że metoda ta ogranicza się jedynie do badania tekstów normatywnych, a część rozciąga ją także na badanie orzecznictwa oraz literatury prawniczej – zob. *D. van Kędzierski*, *Metodologia*, s. 13–17 (wraz z przytoczoną tam literaturą). Zob. także *T. Stawecki*, *P. Winczorek*, *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 2002, s. 21–23; *K. Twardowski*, *O naukach apriorycznych, czyli racjonalnych (dedukcyjnych), i naukach aposteriorycznych, czyli empirycznych (indukcyjnych)*. [Odczyt wygłoszony na 23. posiedzeniu naukowym Polskiego Towarzystwa Filozoficznego we Lwowie, 14.10.1922 r.], w: *Wybrane pisma filozoficzne*, Warszawa 1965, s. 366–367. Autor niniejszej rozprawy stoi na stanowisku, że najbardziej trafne jest określenie „metoda językowo-logiczna”, jako że jej istota polega na badaniu tekstów normatywnych, jak również w niezbędnym zakresie orzecznictwa oraz piśmiennictwa (sfera językowa) przy zastosowaniu metod wnioskowania charakterystycznych dla logiki (dedukcja i indukcja). Niemniej należy wskazać, że poza ramy niniejszej rozprawy wykracza bardziej szczegółowa analiza w powyższym zakresie.

⁴⁵ Określana także mianem „metody komparatystycznej” – zob. np. *R. Tokarczyk*, *Komparatystyka prawnicza*, Warszawa 2008, s. 23–26. Na ogół w doktrynie powyższą metodę wiąże się z analizą dokonywaną w odniesieniu do regulacji państw obcych. Jednak w swej istocie metoda komparatystyczna, której immanentną cechą jest porównywanie (z łac. *compare*), może dotyczyć wszelkich porównań w obrębie regulacji prawnych *de lege lata* (np. porównanie apelacji w sprawie cywilnej i karnej), historycznych (np. porównanie apelacji w KPC z lat 30. z obecnymi przepisami KPC w tym zakresie) oraz państw obcych (np. porównanie apelacji w prawie francuskim z apelacją w prawie polskim). W niniejszej pracy metoda prawnoporównawcza jest więc zastosowana na trzech płaszczyznach – porównania krajowych podmiotów pokrewnych *de lege lata*, porównania regulacji krajowych *de lege lata* z regulacjami historycznymi oraz porównania podmiotów krajowych *de lege lata* z ich odpowiednikami zagranicznymi.

⁴⁶ W zakresie opisu tej metody badawczej zob. np. *P. Dobosz*, *Problemy metodologii współczesnej nauki prawa administracyjnego na tle metody historyczno-prawnej*, KPPubl 2001, z. 1, s. 9–47.

⁴⁷ Zob. w tym zakresie *D. van Kędzierski*, *Metodologia*, s. 17, w której to publikacji autor trafnie wskazuje, że niekiedy metody badawcze (np. metoda dogmatyczna) są mylone z metodami rozumowania (metoda dedukcyjna oraz metoda indukcyjna). Dlatego należy wyraźnie rozróżnić, że w niniejszej rozprawie autor posługuje się metodami badawczymi, tj. m.in. metodą językowo-logiczną („dogmatyczną”), ale w jej ramach stosuje metody rozumowania w postaci dedukcji oraz indukcji. W tym kontekście warte odnotowania jest stanowisko zawarte w Przedmowie do projektu części ogólnej kodeksu postępowania niespornego autorstwa Komisji Kodyfikacyjnej II RP: „W maju 1926 r. referenci [*M. Allerhand* oraz *E. Waśkowski* – przyp. PT] przeprowadzili dyskusję nad metodą opracowania przepisów ogólnych i stwierdziwszy, że ustalenie przepisów tych mogłoby być osiągnięte dwojakim sposobem: albo w drodze dedukcji z istoty i zadań postępowania niespornego, albo w drodze indukcji z przepisów, dot. postępowania w poszczególnych rodzajach spraw, uznali za wskazane połączyć obie metody, przy czym zgodność wyników każdej z nich

W konsekwencji w rozdz. 2, z zastosowaniem metody historycznej oraz językowo-logicznej, analizie poddane zostały trzy regulacje insolwencyjne, jakie obowiązywały dotychczas w Polsce – przepisy z 1934 r. (PrUp oraz PrUkl), przepisy z 2003 r. (PrUpadNap) oraz przepisy obecnie obowiązujące od 1.1.2016 r. (PrUpad oraz PrRestr).

Analiza ta została dokonana w oparciu o węzłowe zagadnienia prawa insolwencyjnego⁴⁸, które pozwoliły w sposób całościowy przybliżyć jego charakter. Są to następujące zagadnienia:

- 1) główne założenia regulacji (aksjomaty, na których opierał się ustawodawca, tworząc dane przepisy);
- 2) rodzaje postępowań insolwencyjnych⁴⁹;
- 3) zdolność upadłościowa (kto może być postawiony w stan upadłości – w przypadku regulacji z 1934, 2003 oraz 2015 r.), zdolność układowa (wobec kogo może być otwarte postępowanie układowe – w przypadku regulacji z 1934 r.), zdolność naprawcza (wobec kogo może być wszczęte postępowanie naprawcze – w przypadku regulacji z 2003 r.) i zdolność restrukturyzacyjna (wobec kogo można prowadzić postępowania restrukturyzacyjne – w przypadku regulacji z 2015 r.);
- 4) podstawy ogłoszenia upadłości (w przypadku regulacji z 1934, 2003 oraz 2015 r.), otwarcia postępowania układowego (w przypadku regulacji z 1934 r.), wszczęcia postępowania naprawczego (w przypadku regulacji

miała być probierzem ich wartości. W tym celu prof. Allerhand opracował projekt przepisów ogólnych metodą dedukcyjną, wychodząc z pojęcia i zadań postępowania niespornego, a prof. Waśkowski, po poprzednim opracowaniu przepisów tego postępowania w najbardziej typowych rodzajach spraw, wyluszczył z nich normy o charakterze ogólnym. Po opracowaniu tymi metodami zasada, mających stanowić część ogólną przyszłego kodeksu postępowania niespornego, uzgodnienie i uzupełnienie ich włożone było na subkomitet (...)” – zob. Projekt (1936 r.) części ogólnej kodeksu postępowania niespornego, s. 3 i n. (cytat za: A.G. Harla, *Koncepcja*, s. 866).

⁴⁸ Inspirację dla przedstawienia własnego zestawienia węzłowych zagadnień stanowiła dotychczasowa literatura przedmiotu, w której można odnaleźć listę „węzłowych zagadnień procedury cywilnej” oraz „węzłowych zagadnień prawa upadłościowego” – zob. A.G. Harla, *Prawo upadłościowe*, s. 50 i n. oraz 61 i n. Autor wskazuje na 11 takich zagadnień (przy czym trzy pierwsze mają charakter pierwotny, a pozostałe – charakter wtórny w stosunku do nich). Zob. także A.G. Harla, *Organy postępowania upadłościowego a organy postępowania cywilnego w ujęciu systemowym*, PPH 2006, Nr 4, s. 19, oraz Syndyk, s. 28–29. W niniejszej pracy przyjęto, pod kątem jej potrzeb i założeń, inną listę węzłowych zagadnień prawa insolwencyjnego, której zakres został podyktowany celami niniejszej rozprawy.

⁴⁹ W związku z tym, iż powyższa lista znajduje zastosowanie także do opisu regulacji zagranicznych, posłużono się ogólniejszym pojęciem „postępowania insolwencyjnego” zamiast „postępowania upadłościowego”/„postępowania restrukturyzacyjnego”.

z 2003 r.) i otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego (w przypadku regulacji z 2015 r.);

- 5) legitymacja do wszczęcia postępowania insolwencyjnego;
- 6) skutki prawne i procesowe wszczęcia postępowania insolwencyjnego;
- 7) podmioty, których zadania są związane z zarządem i ochroną masy insolwencyjnej (upadłościowej, układowej, sanacyjnej).

Ze względu na cele badawcze niniejszej rozprawy wskazane jest, aby główna analiza dot. instytucji zarządcy sanacyjnego oraz analizy prawno-porównawcze zostały poprzedzone charakterystyką wszystkich dotychczasowych polskich regulacji insolwencyjnych. Zgodnie z powyższymi założeniami metodologicznymi niniejszej pracy w celu pełnego ukazania instytucji zarządcy sanacyjnego nieodzowne było bowiem także przedstawienie „środowiska normatywnego”, w jakim on występuje (także w ujęciu historycznym, aby prześledzić rozwój tej instytucji oraz instytucji z nią związanych). Stąd też w rozdz. 2 zostało scharakteryzowane polskie prawo insolwencyjne z 1934 r. (PrUp oraz PrUkł)⁵⁰, prawo upadłościowe i naprawcze z 2003 r. oraz prawo upadłościowe i prawo restrukturyzacyjne wprowadzone nowelizacją z 2015 r. Wszystkie analizy zostały przeprowadzone w oparciu o przyjęte powyżej „węzłowe zagadnienia”.

W konsekwencji w rozdz. 3, z zastosowaniem metody językowo-logicznej i prawno-porównawczej oraz historycznej, analizie poddana została instytucja przewidziana w art. 34 § 2 PrUkł (tj. nadzorca sądowy obejmujący zarząd nad majątkiem dłużnika), zarządcy upadłościowego na gruncie ustawy z 28.2.2003 r. oraz instytucja zarządcy sanacyjnego na gruncie ustawy z 15.5.2015 r. Jednak w celu pełnego ukazania tej instytucji konieczne było także krótkie scharakteryzowanie najważniejszych cech powyższych ustaw.

Natomiast w rozdz. 4 poddane zostały analizie językowo-logicznej te instytucje prawa polskiego, które wykazują istotne podobieństwo w stosunku do instytucji zarządcy sanacyjnego (tj. m.in. syndyk, zarządca przymusowy, kurator spadku). Dobór tych instytucji został dokonany na podstawie kryterium

⁵⁰ Należy wskazać, że po odzyskaniu niepodległości przez Polskę przed regulacją z 1934 r. obowiązywały także: a) rozp. Prezydenta RP z 23.12.1927 r. o zapobieganiu upadłości (Dz.U. z 1928 r. Nr 3, poz. 20); b) rozp. Prezydenta RP z 6.3.1928 r. o zapobieganiu upadłości (Dz.U. Nr 27, poz. 244). Ponadto na ziemiach byłego zaboru austriackiego niestety nie wprowadzono analogicznej regulacji, bowiem obowiązywała tam do 1935 r. austriacka ordynacja ugodowa wraz z przepisami wprowadzającymi, wydana rozp. cesarskim z 10.12.1914 r. (Dz.U. p. austr. Nr 337). Szczegółowe omówienie powyższych przepisów wykracza jednak poza ramy niniejszej rozprawy.